

Dag Daniš: Karanténa a ekonomika. Čo Matovič zamlčal

- CZ24 News | 16. dubna 2020

SLOVENSKO: Tlak na uvoľňovanie pandemických opatrení a reštart ekonomiky prináša prvé výsledky. Už aj Matovič sľubuje plán na prehodnotenie pravidiel. A postupné otváranie dverí. Problém je, že niektoré veci skreslil, alebo zamlčal.

Dilema, či pokračovať v karanténnych opatreniach alebo rozbiehať ekonomiku, je pomerne jednoduchá. Jedno aj druhé spolu úzko súvisí. Ak by sme patrili ku krajinám, ktoré nový koronavírus podcenili a nezvládajú epidémiu, debaty o uvoľnení pravidiel by sme museli odložiť.

Slovensko však patrí k tým šťastnejším, teda mierne zasiahnutým krajinám. Aj vďaka opatrnosti Pellegriniho a Matoviča...

Pridusený štát

Začína nás však dusiť niečo celkom iné – priame a nepriame ekonomické škody. Obmedzená ekonomická aktivita vedie k dočasnému prepadu HDP. Ak by to malo trvať dlhodobo, znamenalo by to prudký rast nezamestnanosti, bankrotov živnostníkov/malých firiem a pokles čistých príjmov veľkej časti pracujúcich... Menšia ekonomika = menšia peňaženka. A väčší nepomer medzi príjmami a nákladmi, resp. dlhmi.

To je jeden z dôvodov, prečo aj premiér Matovič avizuje plán na postupné otváranie podnikov a služieb, ktoré sa museli „vypnúť“.

Matovič má pravdu v tom, že časť ekonomických strát nevieme ovplyvniť. Výkon priemyslu je závislý hlavne od zahraničného dopytu. Nie od kampane „som doma“. Túto tému môžeme zatiaľ posunúť nabok. Aby sme sa mohli zamerať na to, čo ovplyvniť vieme. Teda na oživenie domáceho obchodu, služieb, spotreby – a práce tam, kde je potrebná.

Pozor na čísla

Práve pri tejto téme však premiér operuje skreslenými výpočtami a zamlčanými dátami.

Matovič tvrdí, že povinne zatvorené obchody a služby nám robia škodu len v rozsahu dvoch percent HDP, preto si vraj od toho netreba veľa sľubovať. Toto nesedí. Zrejme to bude viac ako dve percentá ekonomiky.

Navyše, pandemické opatrenia zasiahli aj firmy, ktoré – čisto formálne – môžu ďalej podnikať. No reálne uviazli. Pretože nemajú tržby. Každý, kto dodával tovar, služby alebo prácu hotelom, reštauráciám, obchodom, športovým klubom či väčším pracoviskám (ktoré sú stiahnuté na home-office), má finančné problémy.

Jednoducho: od práce a zdroja príjmov nie sú odrezaní len tí, ktorí povinne zavreli podnik, ale aj sieť okolo nich. A nepriamo aj tí nad nimi. Vypnutie časti domácej ekonomiky vedie k finančným suchotám a k hrozbe prepúšťania či krátenia platov vo väčšine firiem.

Predpovede

Analýzy a modelové prognózy ministerstvo financií nemá. Škoda. Zatiaľ tu máme len veľmi nepresné (zrejme prehnané) grafické pomôcky premiéra, podľa ktorých sa HDP dočasne zmenšil o 30 percent. Ak tým chcel Matovič upokojiť a vysvetliť situáciu, podaril sa mu pravý opak. Prepad ekonomiky o tretinu – akokoľvek dočasný – by mal ničivé následky pre zamestnanosť a životnú úroveň. Slová premiéra vyzneli ako katastrofická správa.

Prišli však aj dobré správy. Premiér sľubuje plán na uvoľňovanie pandemických opatrení a otváranie obchodov a služieb.

Presne toto je cesta, ako sa dajú znižovať straty a zmiernovať následky podchladenia ekonomiky. Musíme mať plán na obnovenie pracovnej (ekonomickej) aktivity. V maximálne možnej miere, akú nám dovolí pandemická kríza a primerané hygienické normy.

Určite sa budeme musieť zmieriť s tým, že masové akcie, zábava a nákupné centrá ostanú dlhšie „vypnuté“. Obchody, služby a športové centrá by sa však mali pomaly otvárať. Pre začiatok aspoň v tých krajinách, ktoré sa nepovažujú za ohniská nákazy.

Ako ďalej

Pri hlavolame, čo robiť a čo nerobiť, by sme sa mohli vrátiť na začiatok. Do prvých dní preventívnych karanténnych opatrení.

Vtedy sme sa obávali šírenia epidémie, kolapsu nemocníc a stoviek pacientov v kritickom stave.

Nič z toho sa, našťastie, v slovenských podmienkach nenaplní.

Dnes však vidíme, že nám hrozí kolaps zamestnávateľov. Stovky tisíc ľudí na ulici (pardon, doma) bez práce. A ekonomika v kritickom stave.

Prvú časť úlohy – boj s pandémiou – sme zvládli veľmi dobre. Už čoskoro príde na rad druhá a zrejme ťažšia časť.

V konečnom dôsledku pritom nie je dôležité, či opatrne pootvorenie dvere, aby sme zachránili nejaké dve, tri alebo štyri percentá z HDP. To predsa vôbec nebude stačiť. Po rozsiahlych stratách, ktoré spôsobila pandemická kríza, bude treba doháňať a zachraňovať oveľa viac.

Slovom: Západ, Európa aj Slovensko sa budú musieť nielen poučiť, ale aj otriast a poriadne rozhýbať. Tak ako sa rozhýbali Číňania a Kórejčania.

Ak zaváhame, rekordne preťažené nebudú nemocnice, ale úrady práce. A charita.